

Pavlova pastorální výzva (Ga 4,12–20)

Texty na tento týden

Ga 4,12–20; 1K 11,1; Fp 3,17; 1K 9,19–23; 2K 4,7–12

Základní verš

„Prosím vás, bratři, buďte jako já, protože i já jsem jako vy. Ničím jste mi neublížili.“ (Ga 4,12; ČSP)

Během našeho dosavadního studia Listu Galatským jsme si již mohli všimnout, že Pavel se vyjadřuje velmi otevřeně a rozhodně si nebere servítky. Jeho důrazná vyjádření však naznačují přímo Duchem svatým inspirovaný zájem o duchovní zdraví sboru, který založil. Kromě důležitých věroučných otázek, kterým se Pavel věnoval, poukazuje List Galatským v širším smyslu na důležitost správného učení. Kdyby to, čemu věříme, nebylo podstatné, kdyby ani příliš nezáleželo na věroučné správnosti, proč by byl Pavel ve svém listu tak horlivý a nekompromisní? Pravdou je, že velmi záleží na tom, čemu věříme. A nejdůležitější je to právě při chápání evangelia.

V Ga 4,12–20 Pavel pokračuje ve svém proslovu, trochu však mění svůj přístup. Dosud ve své snaze přesvědčit Galatské o jejich omylu přicházel s podrobnými a teologicky promyšlenými argumenty. Nyní se však rozhodl použít pastorační, osobnější přístup. Na rozdíl od falešných učitelů, kteří se o Galatské v podstatě nezajímali, Pavel projevuje skutečný zájem a opravdovou starost. Vyjadřuje své obavy a zároveň projevuje naději a lásku dobrého pastýře, majícího starost o své tvrdohlavé spoluvěřící. Nejde mu jen o to, aby napravit jejich učení. Toužil sloužit těm, které miloval.

Pavlovy obavy (Ga 4,12–20)

Prosím vás, bratři, buďte jako já, protože i já jsem jako vy. Ničím jste mi neublížili. (Ga 4,12; ČSP)

¹⁷Oni se o vás horlivě ucházejí, ale nemyslí to dobře; chtějí vás připravit o spásu a strhnout vás na svou stranu. ¹⁸Je správné horlit, ale pro dobrou věc a vždycky, nejen tehdy, když jsem u vás, moje děti. ¹⁹Znovu vás v bolestech rodím, dokud nebudete dotvořeni v podobu Kristovu. (Ga 4,17–19)

Osobní studium

Přečti si text Ga 4,12–20. Jak bys shrnul podstatu Pavlova poselství vyjádřeného v těchto verších? Co tě na Pavlových slovech nejvíce zaujalo? Jak bys charakterizoval apoštolův vztah k věřícím v Galacii?

Pavlova osobní prosba ve verši 12 je vyjádřením obav, které na apoštola těžce doléhaly. Po této prosbě následuje Pavlova výzva, aby Galatští byli takoví, jako je on. Výraz překládaný jako „prosím vás“ nevystihuje zcela význam původního řeckého slovesa (*deomai*). I když ho můžeme přeložit jako „prosít“ nebo dokonce „naléhat“, řecký výraz v sobě zahrnuje i pocit zoufalství (viz 2K 5,20; 8,4; 10,2). Nejlépe by se možná Pavlova prosba dala vyjádřit slovy „úspěšně vás prosím“.

Pavlovy obavy se netýkaly jen věroučných myšlenek a doktrín. Jeho srdce bylo úzce propojeno se životem lidí. Považoval se za více než jen jejich přítele. Měl k nim otcovský vztah, podobně jako k ostatním, které svou službou „zplodil“ pro život a které přivedl ke Kristu (viz 1K 4,15 a Fm 1,10). Pavel dokonce přirovnává své obavy o Galatské k bolesti a úzkosti, kterou prožívá matka při porodu (Ga 4,19). Apoštol byl přesvědčen, že jeho předchozí „porodní bolesti“ byly dostatečné pro „bezpečný porod“. Ale teď, když Galatští zabloudili a odešli od pravdy, Pavel opět prožívá tuto bolest. Tak moc mu záleželo na jejich dobru a duchovním růstu.

Verš Ga 4,19 obsahuje velmi zajímavé spojení. Pavel nejprve hovoří o svých „porodních bolestech“, kterými trpěl a znovu trpí pro Galatské. V tomto případě jsou to tedy oni, kdo se vyvíjí v lůně matky. V druhé polovině verše však používá vyjádření, jako by oni sami byli těhotnými matkami. Slovo přeložené jako „dotvořen“ (ČEP) nebo „zformován“ (B21) se používalo v lékařství v souvislosti s vývojem plodu. Pomocí této metafory Pavel popisuje, co znamená být křesťanem – každý jednotlivě i společně jako církev. Být Kristovým následovníkem je mnohem více než jen vyznávat nějakou věrouku. Následovat Krista znamená úplnou přeměnu do Kristovy podoby. Pavlovi „nešlo o to, aby se Galatští podrobili nějakým kosmetickým úpravám. Chtěl, aby prošli tak radikální změnou, že při pohledu na ně bude člověk vidět Krista.“ (Morris Leon, *Galatians*. Downers Grove, IL: InterVarsity, 1996, str. 142)

Aplikace

Jak rozumíš tomu, že na nás musí být vidět Kristus? Jak se ve tvém životě projevuje Kristův charakter? Ve kterých oblastech to nepozoruješ? Proč? Co můžeš udělat pro to, abys zrcadlil Kristův charakter?

„Budte jako já...“ (Ga 4,12a)

Prosím vás, bratři, buďte jako já, protože i já jsem jako vy. (Ga 4,12a; ČSP)

Osobní studium

Přečti si texty 1K 11,1; Fp 3,17; 2Te 3,7–9 a Sk 26,28.29. Porovnej tyto verše s textem Ga 4,12 (ČSP). Jak spolu souvisejí? Jak těmto textům rozumíš? V čem by měli být křesťané podobní Pavlovi?

Ve svých dopisech Pavel opakovaně vybízí křesťany, aby napodobovali jeho chování.

V 2Te 3,7–9 Pavel dává sebe za vzor v tom, že si vydělává na živobytí a křesťané v Tesalonice mají také pracovat, aby nebyli druhým na obtíž.

V 1K 11,1 Pavel apeluje na Korintské, aby napodobovali jeho úsilí o blaho a prosperitu druhých. Zdá se však, že v případě Galatských jde Pavlovi ještě o něco jiného.

V Ga 4,12 Pavel neprosí Galatské, aby ho napodobovali, ale prosí je, aby „byli“ jako on. Mluví tedy o „bytí“, ne „jednání“. Proč? Problémem v Galacii nebylo neetické chování ani bezbožný způsob života, jako například v korintském sboru. V Galacii probíhal spor o samotnou podstatu křesťanství. Šlo spíše o „bytí“ než o „jednání“. Pavel neřekl, aby jednali tak jako on, ale aby „byli jako on“. Se stejným vyjádřením se setkáváme i v Pavlově výzvě adresované králi Herodovi Agrippovi: „Kéž by dal Bůh, aby ses nejen ty, nýbrž i všichni, kdo mě slyší, *stali dříve nebo později tím, čím jsem já* – kromě těchto pout“ (Sk 26,29). Jinými slovy – Pavel se odvolává na svou křesťanskou zkušenost, jejíž základ spočívá jedině v Kristu. Odvolává se na víru, která se spoléhá na to, co pro něj udělal Kristus, ne na své skutky zákona. Galatští připisovali větší hodnotu svému chování než tomu, kým se stali v Kristu.

Pavel neupřesňuje, jak a v čem mají být Galatští jako on. Souvislosti naznačují, že mu nešlo o seznam, který by obsahoval každý aspekt a detail jeho života. Starosti mu totiž působilo, že náboženství Galatských bylo zaměřené na zákon. Pavel určitě myslel na velkou lásku, radost, svobodu a jistotu spasení, kterou našel v Ježíši Kristu. V porovnání s těmito úžasnými dary Pavlovi vše ostatní připadalo jako smetí (Fp 3,5–9). Toužil, aby i Galatští prožili stejnou zkušenost.

Aplikace

Kdo z lidí je pro tebe dobrým příkladem? Kterých vlastností si na tomto člověku vážíš? Jak můžeš tyto vlastnosti ve svém životě lépe odrážet?

„...protože i já jsem jako vy.“ (Ga 4,12b)

Prosím vás, bratři, buďte jako já, protože i já jsem jako vy. Ničím jste mi neublížili. (Ga 4,12; ČSP)

Osobní studium

Proč by Galatští měli být jako Pavel, když on už byl jako oni? A proč je vlastně Pavel jako oni? Text Ga 4,12 nás může trochu mást. Pro lepší pochopení těchto slov si přečtěte také 1K 9,19–23.

Jak jsme si včera ukázali, Pavel chtěl, aby byli Galatští stejní jako on v otázkách důvěry v to, že Kristovo dílo zcela stačí na naše spasení. Jeho slova, že se stal stejným jako oni, měl křesťanům v Galacii připomenout, že – i když je Žid – stal se pro pohany člověkem „bez zákona“, aby je mohl oslovit evangeliem. Pavel se jako velký misionář pohanů naučil zvěstovat evangelium Židům i pohanům. I když podle 1K 9,19–23 zůstává evangelium stále stejné, Pavlova metoda se mění podle toho, koho chce oslovit.

„Pavel byl průkopníkem v tom, co dnes nazýváme *kontextualizace* (zasazení do kontextu). Jde o zvěstování evangelia takovým způsobem, aby v daném prostředí oslovilo lidi, kterým je určeno.“ (George Timothy, *The New American Commentary: Galatians*. Nashville, TN: Broadman & Holman, 1994, str. 321)

Pavlova slova v 1K 9,21 (ČSP) naznačují, že věděl, jak daleko může zajít ve snaze přiblížit lidem evangelium. Říká, že zatímco člověk může různými způsoby oslovit Židy a pohany, neznamená to, že nebude respektovat zákon, protože křesťané jsou pod „zákonem Kristovým“.

Zasazení do kontextu není vždy snadné. „Přestože jsme schopni oddělit jádro evangelia od jeho kulturního obalu, napodobovateli Pavla bychom se měli stát v tom, že zasadíme Kristovo poselství do kontextu, aniž bychom se zpronevěřili jeho obsahu.“ (George, str. 321.322)

Aplikace

Kde je podle tebe hranice mezi tím, kdy se chceme pro lepší srozumitelnost druhým „přiblížit“ a „přizpůsobit“, a momentem, kdy už děláme kompromisy ve vztahu k našemu poselství? Čestně se zamysli nad svým životem. Kolik kompromisů proniklo do tvého života? Jak si je omlouváš? Jak to změnit?

Tehdy a nyní (Ga 4,13.14)

¹³Víte, že jsem byl nemocen, když jsem u vás poprvé zvěstoval evangelium. ¹⁴Vy jste se však ode mne neodvrátili s ošklivostí, ačkoli to pro vás bylo pokušením, ale přijali jste mne jako posla Božího, jako Krista Ježíše. (Ga 4,13.14)

Osobní studium

Pavlův vztah s věřícími v Galacii nebyl vždy tak složitý a chladný jako nyní. Když vzpomíná na jejich chování během jeho první návštěvy a prvního zvěstování evangelia, používá vřelá slova. Co se tedy stalo?

Podle všeho Pavel původně neměl v úmyslu kázat evangelium v Galacii. Na cestě ho však pravděpodobně zastihla nějaká nemoc, která jej přinutila buď zůstat v Galacii déle, než předpokládal, nebo jít do Galacie a tam se léčit. Nevíme však přesně, co se stalo. Zůstává to zahaleno tajemstvím. Někteří předpokládají, že onemocněl malárií. Jiní, že šlo o nějakou oční chorobu (na základě Pavlovy zmínky o ochotě Galatských obětovat vlastní oči a poskytnout je Pavlovi; viz Ga 4,15). Jeho nemoc možná nějakým způsobem souvisela s „ostnem v těle“, o kterém se zmiňuje v 2K 12,7–9.

Ať už ho trápilo cokoli, podle Pavla to bylo tak nepříjemné, že se to stalo pro Galatské „pokušením“. Ve společnosti, kde nemoc často považovali za znamení Boží nelibosti (J 9,1.2; L 13,1–4), mohli Galatští Pavlovu nemoc jednoduše zneužít jako výmluvu pro odmítnutí jeho poselství. Oni však Pavla velmi srdečně přivítali. Proč? Protože jejich srdce zahřálo poselství o kříži a usvědčoval je Duch svatý. Jaký důvod mohli nyní uvést pro změnu svého postoje?

Přečti si texty Ř 8,28; 2K 4,7–12 a 12,7–10. Jaké důvody mohly vést Boha k tomu, že dovolil, aby Pavel trpěl? Jak mohl Pavel sloužit jiným, když sám zápasil s problémy?

Ať už byla Pavlova nemoc jakákoliv, jistě to bylo něco vážného. Snadno si mohl najít výmluvu – buď obviňovat za tyto problémy Boha, nebo prostě přestat kázat evangelium. Pavel však neudělal ani jedno, ani druhé. Svou situaci využil jako příležitost více se spolehnout na Boží milost. „Čas od času Bůh použije nepřízeň života – nemoc, pronásledování, chudobu nebo dokonce i přírodní neštěstí a nevysvětlitelné tragédie – jako prostředek pro pokrok evangelia a příležitost zjevit své milosrdenství a milost.“ (George; str. 323.324)

Aplikace

Jak se naučit v zkouškách a problémech více se spolehnout na Boha? Jaké jsou tvé nejčastější výmluvy, proč se to nedá? Jaké jiné možnosti máš?

Mluvit pravdu (Ga 4,15–20)

¹⁵Kam se podělo to vaše nadšení? Mohu vám dosvědčit, že kdyby to bylo možné, byli byste pro mne obětovali vlastní oči. ¹⁶Stal jsem se vaším nepřítelem tím, že vám říkám pravdu? ¹⁷Oni se o vás horlivě ucházejí, ale nemyslí to dobře; chtějí vás připravit o spásu a strhnout vás na svou stranu. ¹⁸Je správné horlit, ale pro dobrou věc a vždycky, nejen tehdy, když jsem u vás, moje děti. ¹⁹Znovu vás v bolestech rodím, dokud nebudete dotvořeni v podobu Kristovu. ²⁰Jak bych teď chtěl být u vás a najít pro svou řeč pravý tón, vždyť si s vámi nevím rady! (Ga 4,15–20)

Osobní studium

Přečti si text Ga 4,15.16. Na jakou důležitou skutečnost Pavel poukazuje? Stalo se ti něco podobného? (Viz také texty J 3,19; Mt 26,64.65 a Jr 36,17–23.)

„Mluvit pravdu“ má dnes často negativní význam. A to zvláště dnes, kdy lidé na „mluvení pravdy“ pohlížejí jako na útočnou, bezohlednou a nepřítele nešetřící taktiku, jak uvést fakta bez ohledu na to, jak jsou nepřijemná nebo nevíтанá. Kdyby to neplatilo také o Pavlových slovech v Ga 4,12–20 a na několika dalších místech v tomto listu (Ga 6,9.10), mohli bychom si nesprávně myslet, že Pavlovi více záleží na pravdě než na projevech lásky a zájmu o člověka. Vidíme však, že i když Pavlovi leželo na srdci, aby Galatští poznali „pravdu evangelia“ (Ga 2,5.14), tato starost se zrodila právě z jeho lásky k bratřím a sestrám ve víře a z hlubokého zájmu o ně.

Každý z nás má zkušenost s bolestí, když jsme museli někoho vážně napomenout nebo mu otevřeně „říct pravdu“, ačkoli ten druhý ji nechtěl slyšet. Přesto to děláme, protože nám na tom člověku záleží; ne proto, že ho chceme zranit. Je třeba však mít na paměti, že naše slova mohou zranit, vyvolat hněv nebo dokonce nenávisť. To nás však neodradí, pokud jsme opravdu přesvědčeni, že taková slova musejí zaznít, přestože je ten druhý nechce slyšet.

Přečti si text Ga 4,17–20. Co v těchto verších Pavel říká o svých odpůrcích?

V protikladu k Pavlově otevřenosti a upřímnosti při zvěstování evangelia, kterými riskoval možný hněv Galatských, jeho odpůrci se ucházeli o přízeň věřících ne z lásky k nim, ale z vlastních sobeckých pohnutek (Ga 4,17–20). Nevíme přesně, co Pavel míní, když říká, že jeho odpůrci chtějí Galatské „strhnout“ (ČEP) nebo „odstrčit“ (BK). Možná se to vztahuje na snahu zabránit jim v přístupu k výsadám evangelia, dokud se nejprve nepodrobí obrízce.

Aplikace

Vzpomeň si na situaci, kdy se někdo pro tvá slova – i když byla pravdivá a potřebná – na tebe zlobil. Co tě taková zkušenost naučila? Jak ti to může pomoci v budoucnosti?

Podněty k zamyšlení

„V galatských sborech však bylo poselství evangelia potlačováno zjevným, nijak nezastíraným omylem. Věřící se ve skutečnosti zřekli Krista, pravého základu víry, a nahradili jej zastaralými židovskými tradicemi. Apoštol věděl, že Galatští mohou být před těmito nebezpečnými vlivy, které je ohrožují, uchráněni jediné tehdy, budou-li učiněna rozhodná opatření a dostanou-li ty nejostřejší výstrahy.

Pro každého Kristova služebníka je velmi důležité, aby se naučil přizpůsobit svou práci těm, jimž chce pomoci. Laskavost, trpělivost, rozhodnost a pevnost jsou také potřebné; měly by však být proječovány s přihlédnutím k okolnostem. Správně jednat s lidmi různého smýšlení a za různých podmínek je úkol, který vyžaduje moudrost a úsudek osvěcený a posvěcený Božím Duchem. (...)

Pavel vyzýval ty, kteří kdysi ve svých životech zakusili Boží moc, aby se vrátili ke své první lásce, k pravdě evangelia. Předkládal jim nezvratné důkazy a vysvětloval jim, jak velikou výsadou je, že se v Kristu mohou stát svobodnými muži a ženami. Všichni, kdo se plně podřídí Kristu, budou totiž díky jeho usmiřující milosti oblečeni do roucha jeho spravedlnosti. Zastával názor, že každý, kdo chce být spasen, musí prožít pravou, osobní zkušenost s Bohem.

Apoštolovy naléhavé prosby nezůstaly bez odezvy. Duch svatý mocně působil a mnozí, kteří se dostali na scestí, se vrátili ke své dřívější víře v evangelium. Od té doby se pevně drželi svobody, kterou jim vydobyl Kristus. V jejich životech se projevilo ovoce Božího Ducha – „láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání“ (Ga 5,22.23).“ (AA 385.386.388; PNL 220–222)

Otázky k rozhovoru

- 1. Přemýšlejte o problému utrpení a o tom, jak ho může Bůh použít. Jak se vyrovnat se situacemi, kdy se nám zdá, že trápení nic dobrého nepřináší?**
- 2. Uvažujte o myšlence, že Kristus se má ztvárnit (zformovat) v nás. Co to znamená ve skutečnosti? Jak můžeme zjistit, že se něco takového v našem nitru děje? Jak se nedat znechutit, když se to neděje tak rychle, jak bychom si představovali?**

Shrnutí

Po mnoha podrobných a teologicky promyšlených argumentech vyslovuje Pavel na adresu Galatských osobnější a citově založenou žádost. Doslova „škemrá“, aby poslechli jeho rady. Připomíná jim krásný vztah, který k němu kdysi měli. Odvolává se na upřímnou lásku a zájem, který má o ně jako ten, kdo jim přinesl evangelium.